

Organizace Center spánkové medicíny (CSM)

Centrum I. typu

Centrum II. typu

Centrum III. typu

Centrum I. Typu

Zařazení: nejvyšší úroveň péče

Poskytovaná péče: multidisciplinární

Okruh léčených chorob: celé spektrum poruch spánku

Postgraduální aktivity: pravidelné, výuka specialistů

Vědecké aktivity: pravidelné

Centrum II. typu

Zařazení: referenční centrum pro spánkovou medicínu (SM)

Poskytovaná péče: multidisciplinární

Okruh léčených chorob: celé spektrum poruch spánku

Postgraduální aktivity: pravidelné

Vědecké aktivity: dobrovolné

Centrum diagnostiky a léčby poruch dýchání ve spánku je zařazeno do II. typu CSM

Centrum III. typu

Zařazení: součást specializovaného zařízení (neurologie, pneumologie, ORL, kardiologie, psychiatrie, event další)

Poskytovaná péče: limitovaná

Okruh léčených chorob: limitované spektrum poruch spánku

Postgraduální aktivity: dobrovolné

Vědecké aktivity: dobrovolné

Jednotka monitorace a léčby poruch dýchání ve spánku je zařazena do III. typu CSM

Kategorie pracovníků v CSM

Kategorie I) lékař se specializací ve SM

Kategorie II) nelékařský pracovník s ukončeným univerzitním (magisterským) vzděláním (psycholog, vědecký pracovník)

Kategorie III) zdravotní sestra, technik

Centrum I. typu

Centrum II. typu

Centrum III. typu

Centrum dle definice

Ventilační centrum

Jednotka – monitorace OSA

Jednotka - insomnie

Jednotka – neurologie

Jednotka - psychiatrie

Jednotka -

CSM I. typu

CSM II. typu

Organizační náležitosti

CSM I. a II. typu je samostatně identifikovatelnou jednotkou (sama o sobě nebo v rámci zdravotnického zařízení), tzn. má stálou poštovní adresu, webové stránky a je přístupné pacientům v rámci svých ordinačních hodin, které jsou zveřejněny podle platné legislativy

Personální obsazení:

Vedoucí CSM:

Lékař s odborností somnologa a s nejvyšším specializačním vzděláním v oboru.
Vzdělání somnologa - garantuje ČSVSSM/ESRS/AASM

Vedoucí lékař CSM (minimální úvazek 0.2) zodpovídá za jeho chod (tj. hlavně za diagnostickou a terapeutickou činnost centra, garantuje kvalifikaci a vzdělávání pracovníků centra).

V případě, že ve zdravotnickém zařízení má CSM své části na různých klinikách nebo odděleních, je třeba, aby každou z těchto částí vedl pověřený zástupce vedoucího lékaře CSM pro daný úsek. Tento pověřený zástupce má stejné vzdělání jako vedoucí lékař CSM.

Povinnosti lékařských a nelékařských pracovníků CSM (kategorie pracovníků I a II)

- lékařské vyšetření (mandatorní)
- skórování a/nebo kontrola skórováných záznamů
- vypracovávání zpráv, sdělování a prezentace výsledků vyšetření pacientům včetně návrhu/doporučení dalšího postupu terapie
- řešení právních aspektů vyplývajících z diagnóz (noncompliantní pacienti, řidičské průkazy, ...)
- konziliární a konzultační péče vyplývající z multidisciplinarity v oboru
- - kontinuální vzdělávání se v oboru - forma kreditů/ účast na domácích/mezinárodních spánkových kongresech - 3 kongresy za 5 let při podmínce, že každý z kongresů musí být v jiném kalendářním roce, uznávané kongresy: český, ESRS, ESRS/ERS, AASM, WSM.

Lékařské péče musí být nepřetržitě zajištěna v době ordinačních hodin. Součástí činnosti CSM je pravidelná ambulantní péče.

V CSM nemusí být zastoupeny všechny subspecializace, péče může být uskutečňována na základě konsiliární a konzultační činnosti. Mezi konsiliární obory patří hlavně: pneumologie, neurologie, otorinolaryngologie, psychiatrie, psychologie, interna, kardiologie, diabetologie, obezitologie, stomatologie, pediatrie, všeobecné lékařství

Zdravotní sestra/technik/čka Centra:

Podmínky musí splňovat minimálně 1 pracovník Centra

Vzdělání v oboru zdravotní sestra, zdravotní laborant/ka/technik/čka případně jiného přiměřeného zdravotnického oboru

- zkouška/vzdělávací kurz pořádaný certifikovanou autoritou v oblasti EEG či SM (ČSVSSM, ESRS, AASM, apod.)
- - znalosti o poruchách spánku a bdění a jejich diagnostice a léčení
- - polysomnografie (PSG) - technika registrace, popis, schopnost interpretace záznamů
- - MSLT, MWT - technika registrace, popis, schopnost interpretace záznamů
- - polygrafie (PG) - technika registrace, popis, schopnost interpretace záznamů

- - terapie trvalým přetlakem v dýchacích cestách (PAP) - principy a obsluha, titrace on-line a pomocí APAP, telemonitoring
- - administrace a hodnocení dotazníků a škál

Dispozice a minimální vybavení Centra:

Centrální místnost je místem, z kterého

- jsou ovládány diagnostické a terapeutické přístroje
- zdravotní sestra/technik sleduje a řídí vyšetření

Pokoje nemocných nejsou vzdáleny.

Pokoj nemocného při PSG - jednolůžkový samostatný pokoj se sociálním zařízením. V místnosti je umístěn diagnostický a terapeutický přístroj. Pokoj má dobré zatemnění, klimatizaci a ventilaci a je přiměřeně zvukotěsný.

Povinné přístrojové vybavení, vyšetření:

A. PSG (úroveň 1 dle AASM) - odpovídající montáž viz standardy AASM, ESRS

Součástí PSG je monitorace elektroencefalogramu (EEG), elektrookulogramu (EOG), elektromyogramu (EMG), dýchacího úsilí, záznamu proudu vzduchu před nosem a ústy (tlakové nebo termistorové měření), saturace hemoglobinu kyslíkem, elektrokardiogramu (EKG), povrchového EMG mm. tibiales anteriores dex. et sin., kvantitativního záznamu dýchacích zvuků, pozice těla, videomonitorace

PSG je prováděna s trvalým dohledem zdravotní sestry/laboranta/ky, který/á sleduje registraci a průběžně opravuje případné chyby v registraci. Pečuje o monitorovaného nemocného, případné akutní změny jeho zdravotního stavu řeší do příchodu lékaře, kterého podle závažnosti stavu přivolává. Jedna zdravotní sestra/technik ve službě zodpovídá maximálně za 4 diagnostické PSG nebo 2 PSG s titrací léčby CPAP on-line nebo 2 PSG kojenců a malých dětí

Doporučený počet vyšetření/rok:

CSM I. typu - 200

CSM II. Typu - 100

Ventilační centrum - 100

B. Test mnohočetné latence usnutí (MSLT) a test udržení bdělosti (MWT)

Monitorace EEG, EOG, EMG

Doporučený počet vyšetření/rok:

CSM I. typu - 80

CSM II. Typu - 40

Ventilační centrum - volitelně

C. Polygrafie

Monitorace kardiopulsačních parametrů bez EEG, EOG - úroveň 3 dle AASM

Doporučený počet vyšetření/rok:

CSM I. typu - 400

CSM II. Typu - 400

Ventilační centrum- 400

D. Zařízení pro titraci tlaku v dýchacích cestách a sledování compliance terapie PAP včetně telemonitoringu

Přístrojové vybavení - CPAP, APAP, BPAP, ASV , volitelně přístroj s objemovou podporou

Doporučený počet vyšetření/rok :
CSM I. typu – titrace 200 pacientů
CSM II. typu – titrace 200 pacientů
Ventilační centrum -200 pacientů

F. Aktigrafie (platí pouze pro CSM I. typu)

Doporučený počet vyšetření/rok
CSM I. typu - 50
CSM II. typu – vybavení není požadováno
Ventilační centrum- vybavení není požadováno

G. Dispenzarizace léčených pacientů:

kontrola do 3 měsíců po zavedení na terapii
další kontroly a 1 rok, ev.dle adherence
U pacientů z Center možno delegovat dispenzarizaci u pacientů léčených do BiPAP S na konkrétní pracoviště nižšího typu, vyšší typy přístrojů zůstávají v dispenzarizaci Center.

Další vybavení a činnosti, které nejsou podmínkou udělení akreditace:

Přenosná PSG - úroveň 2 dle AASM
Měření jícnového tlaku
Neinvazivní kontinuální měření tlaku
Kapnografie, transkutánní pO₂, pCO₂

Závěry pomocných klinických vyšetření jsou založeny na vizuálním hodnocení registrovaných parametrů. Uvedené činnosti, které CSM provádí resp. je schopno rutinně provádět musí být doložitelné

Dokumentace, archivace:

Poruchy spánku jsou klasifikovány dle mezinárodní klasifikace poruch spánku – ICSD 3 z roku 2014.

Výstupní zpráva musí obsahovat všechny relevantní informace o vyšetřovaných parametrech, dg. závěr a doporučení – podrobně viz Fischer J et al.

Zpráva by měla být k dispozici v přiměřené době (doporučeno do 2-3 týdnů).
Minimální doba archivace záznamů je dle platné legislativy (obvykle 5 let).

Vědecká činnost – publikace v zahraničních a domácích periodících, grantové aktivity, mezinárodní aktivity. Požadováno jen u Center I. typu. Dokládá se výpisem aktivit

Vzdělávací aktivity – pravidelné. Dokládá se výpisem aktivit

Udělení akreditace: Pracoviště žádá o akreditaci ČSVSSM písemně a spolu se žádostí o akreditaci poukáže na konto ČSVSSM 10 000 Kč. ČSVSSM uděluje akreditaci na základě předložených

dokumentů týkajících se vzdělání vedoucího Centra a středních zdravotnických pracovníků a dokumentů týkajících se přístrojového vybavení a na základě místního šetření týkajícího se dispozice, vybavení a kontroly nejméně 3 náhodně vybraných případů za poslední rok činnosti Centra (alespoň dva z případů musí být vyšetřeni polysomnograficky).

K udělení akreditace se vyslovuje výbor ČSVSSM na základě zprávy dvou zpravodajů pověřených výborem ČSVSSM (jeden ze zpravodajů je obvykle členem výboru ČSVSSM), kteří v žádajícím pracovišti nepůsobí. ČSVSSM **uděluje akreditaci pracovišti na 5 let**. V případě začínajícího pracoviště, které nemůže vykazat pravidelnou činnost za dostatečně dlouhou dobu (obvykle 1 rok), může být udělena akreditace na 1 rok.

CSM III. typu

Organizační náležitosti: stejné jako u CSM I. a II. typu

Personální obsazení:

Vedoucí CSM III. typu: stejné požadavky a povinnosti jako u CSM I. a II. typu *

Lékař CSM III. typu: stejné požadavky a povinnosti jako u CSM I. a II. typu

* stran somnologického vzdělání postačuje teoretická zkouška ze spánkové medicíny a praktická zkouška z polygrafie/polysomnografie - (individualizováno podle odbornosti)

Zdravotní sestra/technik/čka

Vzdělání v oboru zdravotní sestra, zdravotní laborant/ka/technik/čka nebo případně jiného přiměřeného zdravotnického oboru.

Znalosti nad rámec výše uvedeného vzdělání:

- Principy a praxe vyšetřování poruch spánku
- Zvládnuté zacházení s přístroji na pracovišti používanými
- Doporučené vzdělání : viz Zdravotní sestra/technik Centra

Pokoj nemocného není podmínkou, vyšetřování i iniciace léčby může probíhat ambulantně nebo na jiném oddělení.

Činnosti, které CSM III. typu provádí (nutno doložit):

- klinické vyšetření, laboratorní vyšetření poruch spánku, diagnostika a léčba včetně konsiliární a konzultační činnosti– viz CSM I. a II. typu a podle zaměření centra

Dokumentace, archivace: viz bod 1, 2

Vzdělávací a vědecká činnost - dobrovolné

Kriteria pro Jednotku monitorace a léčby poruch dýchání ve spánku

Povinné přístrojové vybavení:

C. Polygrafie

Monitorace kardiorespiračních parametrů bez EEG, EOG - úroveň 3 dle AASM

Doporučený počet vyšetření/rok

Titrace u 75 pacientů

Provoz ambulance 1-2x týdně celkem 6 hodin (tj. 0.2 úvazku)

Doložená spolupráce s centrem I. nebo II. typu

Kriteria pro ostatní CSM III. typu

Provoz ambulance 1-2x týdně celkem 6 hodin

Aktivní kartotéka

Doložená spolupráce s centrem I. nebo II. typu

Udělení akreditace:

Pracoviště žádá o akreditaci ČSVSSM písemně a spolu se žádostí o akreditaci poukáže na konto ČSVSSM 10 000 Kč. ČSVSSM uděluje akreditaci na základě předložených dokumentů týkajících se vzdělání vedoucího Centra a středních zdravotnických pracovníků a dokumentů týkajících se přístrojového vybavení a na základě místního šetření týkajícího se dispozice, vybavení a kontroly nejméně 3 náhodně vybraných případů za poslední rok činnosti JednotkyCentra.

K udělení akreditace se vyslovuje výbor ČSVSSM na základě zprávy dvou zpravodajů pověřených výborem ČSVSSM (jeden ze zpravodajů je obvykle členem výboru ČSVSSM), kteří v žádajícím pracovišti nepůsobí. ČSVSSM **uděluje akreditaci pracovišti na 5 let**. V případě začínajícího pracoviště, které nemůže vykázat pravidelnou činnost za dostatečně dlouhou dobu (obvykle 1 rok), může být udělena akreditace na 1 rok.

Praha 8.6.2020

Výbor ČSVSSM

Platnost dokumentu od: 1.9.2020

Literatura:

The AASM Manual for the Scoring of Sleep and Associated Events –

<https://learn.aasm.org/Public/Catalog/Home.aspx?Criteria=3&Option=9&tab=2>

American Academy of Sleep Medicine. International classification of sleep disorders. 3rd ed. Darien, IL: American Academy of Sleep Medicine, 2014

Fischer J at al. Standard procedures for adults in accredited sleep medicine centres in Europe. J Sleep Res, 2012;21: 357-368

Náplň Centra se zaměřením na poruchy dýchání ve spánku: <http://www.sleep-society.cz/images/akreditace-vzdelavani/Naplň-Centra-se-zamerenim-na-poruchy-dychani-ve-spánku.pdf>

Pevernagie D, Fischer J, Bassetti C. Organization of Sleep Medicine Centers. In: Bassetti C, Dogas Z, Peigneux P. Sleep Medicine Textbook. Regensburg, European Sleep Research Society (ESRS), 2014